Alptekin, M. (2021). Silifke halk kültürü ve amatör halk bilimci Mustafa İncoğlu. *International Journal of Language Academy*, 9 (4), 47-63.

Volume 9/4 December 2021

p. 47/63

Article History:

Received

12/09/2021

Accepted

29/09/2021

Available online

23/12/2021

SİLİFKE HALK KÜLTÜRÜ VE AMATÖR HALK BİLİMCİ MUSTAFA İNCEOĞLU¹

Silifke Folk Culture and Amateur Folk Scientist Mustafa İncoğlu

Mehmet ALPTEKİN²

Öz

19. yüzyılda gelişmeye başlayan folklor diğer adıyla halk bilimi, bir ülkede veya bölgede yaşayan halkın maddi ve manevi kültür ürünlerini inceleyen bilim olarak tanımlanmaktadır. Halk bilimi malzemeleri içerisinde bir toplumun çağlar içerisinde ortaya koyduğu sözlü edebiyat ürünleri, geçiş dönemi uygulamaları, gelenek-görenekleri, ritüelleri, batıl inançları, halk mutfağı, halk müziği, halk oyunları, halk hekimliği vb. unsurlar yer almaktadır. Bu ürünler, amatör veya uzman halk bilimciler tarafından zamanla kayıt altına alınmakta ve kendine has yöntemlerle incelenmektedir. Bu yönüyle halk bilimciler geçmişle gelecek arasında kültür köprüsü görevi üstlenmektedirler. Mersin'in Silifke ilçesinde yaşayan Mustafa İncoğlu da günümüzde unutulmaya yüz tutmuş değerleri, kendi tecrübelerini ve yaşadığı Mersin-Silifke kültür coğrafyası ile ilgili tespitlerini gelecek nesillere aktarmayı kendine vazife bilen bir kültür köprüsüdür. Bu amaçla yöredeki ilgili kültür öğelerinin kayıt altına alınması, yaşatılması ve geliştirilerek bir sonraki nesillere aktarılması için çabalamaktadır. Öyle ki İncoğlu, gelecek kuşakların öz varlıklarını koruyarak ayakta kalabileceğine inanmaktadır. Doğup büyüdüğü yörenin kültürünün gelecek nesillere aktarılması için kendi imkânlarıyla uğraşan Mustafa İncoğlu, halk şiiri tarzında şiirler yazdığı için Aşık İncoğlu lakabıyla tanınmaktadır. Mustafa İncoğlu 75 yıllık ömründe değişik işlerde çalışmasına rağmen 2008'den beri halk kültürü araştırmaları ve derlemeleriyle uğraşıp bu alanda önemli aşamalar kat etmiştir. Mersin-Silifke halk kültürüyle ilgili olarak basılmış dört, basım aşamasında üç eseri ve devam eden projeleri bulunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Silifke, halk kültürü, Mustafa İncoğlu, tespit.

Abstract

Folklore which started to develop in the 19th century, also known as social science, is expressed as the material and spiritual cultural products of the people living in a country or region. Folklore includes oral literature products that society has revealed over the ages, transitional period implementations, traditions, rituals, superstitions, folk cuisine, folk music, folk dances, folk medicine, etc. These

¹ Bu çalışma Mehmet Alptekin'in *Anadolu Folklorundan İzler/ Mustafa İncoğlu'nun Mersin Halk Kültürüne Katkıları* (2021) adlı eserinden faydalanılarak oluşturulmuştur.

² Doç. Dr., Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, meh.alptekin@hotmail.com, <http://orcid.org/0000-0002-1102-7407>

products are recorded over time by amateur or expert folklorists and examined with their own methods. In this respect, folklorists act as a cultural bridge between the past and the future. Mustafa İnceoğlu, who lives in the Silifke district of Mersin, is a cultural bridge that considers transferring the values that are about to be forgotten today, his own experiences, and his findings of the Mersin-Silifke cultural geography where he lived to the future generations are his duty. For this purpose, it strives to record, maintain and develop the relevant cultural elements in the region and transfer them to the next generations. So much so that İnceoğlu believes that future generations can survive by preserving their own assets. Mustafa İnceoğlu, who works with his own means to transfer the culture of the region where he was born and grew up to future generations, is known as Aşık İnceoğlu because he wrote poems in the style of folk poetry. Although Mustafa İnceoğlu has worked in different jobs in his 75-year life, he has been dealing with folk culture research and compilations since 2008 and has made significant progress in this field. He has four works published on Mersin-Silifke folk culture, three works in the press, and ongoing projects.

Keywords: Silifke, folk culture, Mustafa İnceoğlu, finding.

GİRİŞ

Halk kültürü; yüzyılların deneyimlerinden süzülerek biçimlenmiş, kuşaktan kuşağa aktararak günümüze gelmiş bir değerler bütünüdür. Sözlü gelenekte yaşatılan ürünlerle beslenen halk kültürünün özünde, bağlı bulunduğu kültüre ait örnek değerler ve ahlak anlayışı vardır (Artun, 1998, s. 307). Dinamik bir yapıya sahip olan halk kültürü, geçmiş kuşaklar ile gelecek nesli birbirine bağlayan bir köprü gibidir. Nitekim toplumca yaratılan ve ait olduğu toplumun adına tescillenmiş folklor materyalleri o toplumun dünya görüşünü, bilgisini ve inançlarının ansiklopedisini teşkil eder (Çolak, 2007, s. 67).

Gelişen teknoloji ve değişen yaşam şartlarına bağlı olarak ortaya çıkan küreselleşme neticesinde kültür kavramı, zamanla anlamsızlaşmaya ve yok olmaya doğru gitmektedir. Nitekim Marshall McLuhan daha 1960'lı yıllarda genel anlamda teknolojinin özelde radyo ve televizyon tarafından oluşturulan yeni formun ülkeler arasında kültür ve milliyetçiliğin halihazırdaki formlarını değiştireceğini, dünyanın "global bir köy" hâline geleceğini ön görmüş ve insan eliyle oluşturulan teknolojinin ev sahibi kültürü işgal edeceğini ifade etmiştir (McLuhan ve Povers, 2001, s. 47-252). Öyle ki günümüzde küreselleşme, dünyayı hızla tek biçimli hâle getirmektedir. Dolayısıyla, günden güne yerel renkler ve farklılıklar ortadan kalmakta, dünya kültürel çeşitliliğini ve bu bağlamdaki ilginçliğini yitirmektedir (Oğuz, 2013, s. 9). Bunun sonucu olarak toplumlar birbirine benzeyerek gitgide aynı özelliği göstermeye başlamakta ve buna bağlı olarak ulus kavramı ortadan kalkmaktadır. Bu durum bir toplumu millet yapan dil, kültür, tarih, vatan birliği vb. unsurların unutulmasına neden olmaktadır. Küreselleşmeye inat kendi varlığını ortaya koymaya çalışan toplumlar ise çeşitli kurum-kuruluşların çabaları ve gönüllü girişimcileri sayesinde tepkilerini göstermektedir.

Dünya üzerinde kültürene sahip çıkmayı bilen, kendine has kültür yapısı oluşturmayı başaran toplumlardan birisi de Türk milletidir. Türkler, tarih sahnesine çıktıkları MÖ 2000'li yıllardan beri öz kültürlerini korumuşlardır. Zaman içerisinde coğrafya değişimi, komşu olan milletler, din değişikliği ve istilalara rağmen bu süreklilik devam etmiştir.

Mustafa İnceoğlu, amatör derlemeci olarak yaşadığı coğrafyadaki kültürel unsurları kendi gayretleriyle tespit edip kayıt altına almakta ve gelecek nesillere ulaşması için çabalamaktadır. Çalışmadaki veriler, İnceoğlu'nun yayımlanmış eserlerinden ve kendisinden görüşme yoluyla elde edilmiştir. Çalışmada Mustafa İnceoğlu çeşitli yönlerden (soyu, yaşamı, okul yılları ve iş tecrübesi, evliliği ve eşi) tanıtıldıktan sonra Silifke halk kültürünün tanınması ve tanıtılması için yaptığı girişimler aktarılmıştır. Ayrıca

İnceoğlu'nun Silifke halk kültürüyle alakalı basılmış eserleri tanıtılmış ve yayım aşamasındaki eserleri hakkında bilgi verilmiştir.

1. SİLİFKE HALK KÜLTÜRÜ

Halk kültürü, belirli bir bölgede yaşayan halkın yüzyıllardır aktarıla gelen maddi ve manevi değerlerinin bütünüdür. Halk kültürü incelendiğinde halkın millî, tarihi, etnik, coğrafi, dini vb. unsurlarının hepsi -kısacası dünya görüşü- görülür. Halk kültürünün oluşmasında yaşanan coğrafyanın, yaşam şeklinin, savaşların, dini algının, komşu milletlerinin kültürünün vb. etkisi söz konusudur. Bu yönüyle değerlendirildiğinde Silifke halk kültürü denildiğinde Silifke'nin coğrafyası, tarihi, Silifke'de yaşayan insanların yaşam şartları vb. unsurlar akla gelmektedir.

Akdeniz Bölgesi'nin Taşeli Bölümü'nde yer alan Silifke, Mersin iline bağlı bir ilçedir. Doğusunda Erdemli, batısında Mut ve Gülnar ilçeleri, kuzeyinde Karaman ili ve Ereğli ilçesi, güneyinde Akdeniz ile çevrilidir. Ortasından geçen Göksu nehri şehri ikiye bölmektedir. Göksu nehrinin taşımış olduğu alüvyonlu topraklar bereketli bir ovanın oluşmasına vesile olmuştur (Alptekin, 2021, s. 13).

Akdeniz Bölgesi'nin bitki örtüsü maki olduğu için yöre, zengin bir bitki örtüsüne sahiptir. Bu çeşitlilikte sarıçam, harnup (keçiboynuzu), defne, meşe, zeytin ve sakızlık gibi ağaçların yanında lavanta, kekik ve adaçayı gibi bitkiler dikkat çekicidir (Günel, 2013, s. 9-11). Bitki örtüsüne bağlı olarak yörede -özellikle Yörükler arasında- küçükbaş (keçi-koyun) hayvancılık insanların geçim kaynakları arasında yerini almıştır.

Yörenin yazları sıcak ve kurak; kışları ılık ve yağışlı Akdeniz iklimine sahip olması sayesinde Göksu Vadisi'ndeki köylerde özellikle erik, nar, üzüm ve incir; Göksu Deltası'ndaki ova köylerinde çilek, limon, nar ve son zamanlarda örtülü tarımla dört mevsim çeşitli sebze ve meyve yetiştiriciliği yapılmaktadır. Taşeli Platosu'nun üzerindeki dağ köylerinde ise sulama imkânına bağlı olarak yazlık sebze ve meyve yetiştiriciliği ile küçükbaş hayvancılık geçim kaynakları arasında yer alır.

Silifke'nin sahil kısımlarında Kızkalesi'nden Yeşilovacık'a kadar olan kesimde yazları turizmin canlılığı dikkat çeker. Daha çok yerli turistlerin uğrak alanı olan bu sahil ve koylarda halk, yazları turizmle meşgul olurken kışları balıkçılıkla uğraşmaktadır. Göksu nehrinin Akdeniz ile buluştuğu Dalyan'da da birçok tatlı su ve deniz balığı türü bulunmaktadır. Ayrıca Dalyan, göçmen kuşların yol haritası üzerinde bulunması hasebiyle birçok kuş türüne de ev sahipliği yapmaktadır.

Çok eski bir yerleşim yeri olan Silifke, zaman içerisinde birçok kavme ev sahipliği yapmıştır. Tarihi kaynaklara göre Silifke adı, Asya kralı I. Selefkos Nikator'dan gelmektedir. Selefkos Nikator tarafından bugünkü Silifke'nin yerinde MÖ III. yüzyılda Seleucia kenti kurulmuştur (Yalçın, 2004, s. 5). Helenistik dönemde de kimi zaman Suriye, kimi zaman da Mısır krallıklarının eline geçen Silifke, ilerleyen dönemlerde Roma İmparatorluğu egemenliğine girmiştir. Roma İmparatorluğu'nun 395'te ikiye ayrılmasından sonra Silifke, Doğu Roma egemenliğinde kalmıştır (Gürtürk, 1987, s. 62).

Bölgede hâkimiyet kuran Kilikyalıların merkez kentlerinden biri olan Silifke, V. yüzyılda bir metropolün merkezi olma kimliğini de üstlenmiştir. VII. yüzyıldan başlayarak Kilikya kıyılarında, sıklıkla Arap-Bizans savaşları yapılmıştır. Bu yıllarda Araplar, önemli bir mevki olan Silifke'yi çok uğraşmalarına rağmen alamamışlardır. Silifke'de Bizans egemenliği I. Haçlı Seferi'ne kadar sürmüştür (Gürtürk, 1987, s. 62).

Karamanoğulları döneminde siyasal anlamda zaman zaman aile içi saltanat kaygılarında önemli bir yere sahip olan Silifke'nin, Memluklerle Osmanlılar arasındaki nüfuz alanı oluşturma çabalarında da adı geçmektedir (Yalçın, 2001, s. 9). 1482 tarihinde Osmanlı yönetimine geçişle birlikte Silifke, İç-il sancağının merkezi haline gelmiştir (Çelik, 2009, s. 201). Silifke, 1869 yılında Mersin sancağının merkezi olmuş, 1919'da ise bağımsız sancak hâline getirilmiştir. 1924 yılında yeni kurulan İçel (Mersin) ilinin merkezi yapılmıştır. 1933'de Mersin, İçel ilinin merkezi olunca Silifke, ilçe olarak İçel (Mersin) iline bağlanmıştır (Yalçın, 2001, s. 11).

Silifke; gerek coğrafi konumunun kazandırdığı önem, gerekse birçok medeniyete ev sahipliği yapması gerekse de buraya tarihi süreçte göçlerle gelenler vesilesiyle zengin bir kültürel dokuya sahiptir. XI. yüzyıldan itibaren Anadolu'ya gelen Türkmenlerin boy ve oymakları (Bahşiş, Döneli, Menemenci, Sarıkeçili, Tekeli vb.) ile az da olsa Cumhuriyet döneminde nüfus mübadelesi ile getirilen Girit ve Selanik göçmenleri yerli yapıyı oluşturmaktadır. Anadolu'yu yurt edinen diğer Türk aşiretleri gibi çoğunluğunu konargöçer Yörüklerin oluşturduğu Silifke'ye yerleşen Türkmen aşiretleri de eski kültür hayatına dair unsurları devam ettirmişlerdir. Değişen yaşam şartlarına ve kültür erozyonuna rağmen bu aşiretler, Orta Asya'dan getirdikleri kültürel kodları ve tarihi derinliği korumayı başarmışlardır.

Silifke halk kültüründeki zengin doku zamanla birçok araştırmacının ilgisini çekmiştir. Konuyla ilgili olarak çeşitli alanlarda çalışmalar hazırlanmıştır: Bu alanda Tahtacı oymakları ve halk türküleri (Seyhan, 2001), işlemecilik, dokumacılık, örücülük, halk oyunları, giysiler (Onuk, vd. 2004), eski Türk inançları (Alptekin, 2007), halk kültürü (Ağcalar, 2009), hayvancılık ve yaylacılık faaliyetleri (Yel, 2018) bazılarıdır. Bu çalışmalar yanında Silifke halk kültürüyle ilgili olarak *Silifke çocuk kültürü ve çocuk oyunları, Silifke sofrası ve Silifke yemekleri, Silifke'de yaşam kültürü, Silifke düğün gelenekleri ve seyirlik oyunlar* denilince amatör halk bilimi araştırmacısı (derlemeci) Mustafa İnceoğlu adı da öne çıkmaktadır.

2. MUSTAFA İNCEOĞLU'NUN AİLESİ ve HAYATI

2.1. Mustafa İnceoğlu'nun Soy

Mustafa İnceoğlu'nun soyu, baba tarafından Anamur'a, anne tarafından Girit göçmenlerine dayanır. Büyük dedesi (babasının dedesi) Ali Hoca, Mersin'in Anamur ilçesinin Tekeler beldesindendir. 1800'lerin başlarında ailece Gülnar'ın Örenpınar köyüne yerleşmişlerdir. Daha sonra, Ali Hoca ailesinin yanından ayrılarak Silifke'ye gelmiş ve Silifke'de Semizli Yörüşü, Semiz Ahmet'in kızı Teslime ile evlenmiştir. Bu evlilikten üç çocuğu [Mehmet Ali, Fatma (Topak karı) ve Mustafa] dünyaya gelmiştir.

Dedesi Mustafa (1883-1946), çocukluk döneminde dinî bilgilere meraklı olduğu için imamlık yapacak kadar dinî eğitim ve öğrenim görmüştür. Gençlik yıllarında bir Ermeni marangozun yanına çırak olarak verilmiş, orada dülgerliği öğrenmiştir. Ye tişkinlik çağında da Tekeler köyünden Kıbrıslı Salih'in kızı Emine ile evlenmiştir. Bu evlilikten üçü kız, ikisi erkek (Hayriye, Fatma, Teslime; Sabri, Salih) beş çocuğu olmuştur.

Mustafa İnceoğlu'nun babası, Salih İnceoğlu (1927-1991) Mustafa ve Emine çiftinin son çocuğudur. Adı, annesinin babası Kıbrıslı Salih'ten gelmektedir. Bir süre ilkokula gittiği için okuma-yazması olup kültürlü bir kişiliğe sahiptir. Salih İnceoğlu, yaşamı boyunca

askerlik hariç Silifke dışına çıkmamıştır. Eyceli ve Bükdeğirmeni köyleri arasında çiftçilik ve marangozluk yapmıştır. Bunun yanında küçük çapta da olsa hayvancılıkla uğraşmıştır.

Annesi Nefise Hanım (1922-2007), Rumlardan kaçarak 1880-1890'lı yıllarda Türkiye'ye yerleşen Girit göçmenlerinden Nuraki Efendi ve Hatice Hanım'ın yedi çocuğundan beşincisidir. Nefise Hanım, 1947 yılında Salih İnceoğlu ile evlenmiştir. Bu evlilikten sekiz çocukları olmuştur. Nefise Hanım, zor şartlara rağmen çocuklarına bakmış ve onları büyütmiştir. Nefise hanım, ev hanımlığı yanında eşine çeşitli işlerde yardımcı olmuştur.

2.2. Mustafa İnceoğlu ve Hayatı (1946-)

Salih Usta ve Nefise Hanım'ın ilk çocukları olan Mustafa İnceoğlu, 12 Nisan 1946 tarihinde Silifke'nin Eyceli köyünde dünyaya gelmiştir. Mustafa sekiz kardeş içerisinde en büyüğüdür. Kardeşlerinin isimleri Muhammet (?-?), Emine (1948-2016), Ayşe (1952-1995), Ali (1954-), Suzan (1956-), Sabri (1958-2002) ve Fikret (1960-)'tir.

Kıbrıslı Salih ve ailesi yazları diğer aile bireyleri gibi Tekeler köyü karşısındaki Atmaca Bükü'ne taşınmışlar, kışları ise Eyceli köyünde ikamet etmişlerdir. Bu vesileyle Mustafa İnceoğlu'nun çocukluğu kuzenleriyle birlikte geçmiştir. Arkadaş çevresinde o gün oynanan çocuk oyunlarının tümünü neredeyse oynaması sayesinde "Silifke'de Çocuk Kültürü ve Çocuk Oyunları" adlı eserini oluşturmuştur.

2.3.Okul Yılları ve İş Tecrübesi

İlkokula Silifke Bucaklı İlkokulunda başlayan İnceoğlu, üçüncü sınıfa kadar Bucaklı İlkokuluna devam etmiştir. O zaman bu okulda üçüncü sınıftan sonra eğitim olmadığı için Sakarya İlkokuluna kaydolmuştur. 1958-1959 Eğitim-Öğretim yılında ilkokulu tamamlamış, aynı yıl Silifke Lisesi ortaokuluna yazılmıştır. Ortaokulu dört senede bitirebilmiştir. 1963 yılında Silifke Lisesine kayıt yaptırmışsa da ailesinin geçim sıkıntısından ötürü babasına yardım etmek için eğitim hayatını sonlandırmak zorunda kalmıştır.

İnceoğlu, okulu bıraktıktan sonra amelelik (işçilik) yapmaya başlamıştır. Bu süreçte aynı zamanda babasıyla çiftçilik yaparak aile bütçesine katkı sağlamaya çalışmıştır. 1964 yılında küçük kız kardeşi Emine'yi inşaat ustası Abit Uysal'a nişanlamalarıyla İnceoğlu, inşaat işine girişmiş ve eniştesinin yanında çalışmaya başlamıştır.

Askerlik dönüşü (1968), babası ile çiftçilik yapmaya başlamış ancak 1973 yılında evlenince ekonomik sıkıntılar yaşadığı için tekrardan inşaat işçiliğine dönüş yapmıştır. Eniştesi Abit Uysal hem ustası hem de ilerleyen dönemlerde ortağı olmuştur. 2000 yılına kadar beraber çalışmışlardır. İnceoğlu, neredeyse bütün geçimini bu sektörden temin etmiş ve yaşı dolmasıyla birlikte SGK'den emekli olmuştur.

2.4.Evliliği ve Eşi Ayşe Hanım (1956-2013)

1956 yılında Eyceli köyünde doğan Ayşe Hanım, Hasan ve Ayşe Yılmaz çiftinin üç çocuklarının [ağabeyi Durhasan (1954), kız kardeşi Zeynep (1960)] ortancasıdır. Mustafa İnceoğlu, 26 yaşındayken (1972) aile bireyleri evlilik vaktinin geldiğini söyleyerek onu evlendirmek için seferber olmuşlardır. İnceoğlu, 1972 Mayıs'ında komşu kızı Ayşe Yılmaz ile nişanlanıp 1973 Mayıs'ında evlenmiştir.

Mustafa İnceoğlu ve Ayşe Yılmaz çifti, tam 40 yıl 6 ay aynı yastığa baş koymuşlardır. Bu evliliklerinden biri kız ikisi erkek olmak üzere üç çocukları (Aysun, Bazhan ve Ceyhun Burak) olmuştur. Evlilikleri sürecinde eşi Ayşe Hanım, hiçbir fedakârlıktan kaçınmamıştır. Evde çocuklarına annelik yaptığı gibi bazen tarım işçiliği de yaparak aile bütçesine katkıda bulunmuştur. Ayşe Hanım, İnceoğlu'nun dert ortağı olduğu gibi onun deyimi ile ayrıca "Kültür Müdürü"dür. İnceoğlu'nun derlemelerindeki kaynak kişi, eşinden başkası değildir. Ayşe Hanım, okuma-yazma bilmemesine rağmen kültürel değerler yönünden zengin bir repertuvara sahiptir. Özellikle "Silifke Kadın Folkloru" hakkında bilgisi ve tespitleri vardır. Ayşe Hanım, 2013 yılının Ekim ayında geçirdiği trafik kazasında vefat etmiştir.

3. MUSTAFA İNCEOĞLU'NUN SİLİFKE HALK KÜLTÜRÜNE KATKILARI

Çeşitli alanlarda birçok eseri bulunan İnceoğlu'nun yazmaya karşı bitmek tükenmek bilmeyen bir ilgisi vardır. Kendisi, bu ilginin kökenini ortaokul döneminde Türkçe öğretmeninin kendisini heveslendirmesine bağlamaktadır. Daha 16 yaşında defter dolusu şiirler yazmış, daha sonraki dönemlerde başta hikâye ve roman yazarlığı olmak üzere, senaryo ve piyes yazarlığı alanında kendisini geliştirip amatör çalışmalara imza atmıştır. Ancak onun Silifke halk kültürüne ilgi duymasına ve bu alanda araştırma ve derlemeler yapmasına vesile Silifke Sesimiz gazetesindeki köşe yazarlığıdır.

3.1. Taşeli Kültür ve Sanat Derneği

1995 yılında Silifke Radyosu yörenin halk şairlerini dinleyicilere ulaştırmak için "Mavi Ufuklar" isimli program düzenler. Diğer halk şairleri gibi İnceoğlu da bu programa, şiirlerini dinleyicilerle paylaşmak için dâhil olur. Programda bir araya gelen yörenin halk şairleri kendi aralarında birlik olma ve çalışmalarının resmi bir nitelik kazanması hususunda ortak karar verirler. İnceoğlu, ekibin başı olarak teşebbüse geçer ve bu amaçla kültürel etkinlikleri bünyesinde barındıran bir dernek kurmak için girişimlerde bulunur.

Gerekli mercilerle yazışmaları tamamlayan İnceoğlu, derneğin adının "Taşeli Kültür ve Sanat Derneği" olması fikrini ortaya atar. Ancak farklı görüş ve isim teklifleri de vardır. Taşucu'ndan yazar İsmail Güler derneğin adının "Şairler Derneği" olması konusunda ısrarcı olur. İnceoğlu, bu ismin dar kapsamlı olduğunu özellikle kültür ve sanat ismiyle genele hitapeden bir isim olmasında ısrarcı olur ve oy çoğunluğuyla derneğin adının "Taşeli Kültür ve Sanat Derneği" olmasına karar verilir.

2003 yılında Mustafa İnceoğlu, Şakir Dökme, Mustafa Şavlu, İlhan Şahin, İbrahim Doğan, Arif Aydın ve birkaç halk şairinin bir araya gelmesiyle oluşan dernek toplam 13 üye ile kurulmuştur. İsminden olumlu yönde söz ettirmeye başlayan dernek, daha sonra 30. Uluslararası Silifke Kültür Haftası'nda festival etkinliğine davet edilmiştir. Silifke Belediyesi tarafından festival gecesinde halk şairlerine 1,5 saatlik süre verilerek orada kendilerini tanıtmaya fırsatı sunulmuştur. Kısa sürede dernek; amacına ulaşmaya başlamış, şiir okuyanlar ve şiir meraklılarının uğrak yeri olmuştur.

Derneğin kuruluşunda aktif rol alan kişiler; derneğin daha iyi tanınması, sesini daha uzaklara duyurması için bir dergi yayımlamayı düşünmüşler ve bu fikre bağlı olarak "Taşeli Harman" dergisi etrafında toplanmışlardır.

3.2. Taşeli Kültür ve Sanat Derneği Yayın Organı: Taşeli Harman

"Taşeli Harman" dergisinin kuruluş sürecinde Mustafa İnceoğlu'na en çok desteği Silifke'de yerel gazete sahibi Sadık Civelek vermiştir. Civelek, derginin ayakta kalabilmesi için

Sesimiz gazetesinin bir yayın organı olması teklifinde bulunmuş ancak bu teklif üyeler tarafından kabul görmemiştir. Derginin Taşeli Kültür ve Sanat Derneği'nin yayın organı olmasında ısrarcı olunmuştur.

Derginin ismi hakkında farklı fikirler olsa da üyeler derginin adının "Taşeli Harman" olmasında karar kılmış ve ortak hareket etmişlerdir. Üyeler "Taşeli"nin yörenin adı, "Harman"ın ise birliğin bütünlüğün ve bereketin simgesi olması vesilesiyle bu adın uygun ve dikkat çekici olduğunda hemfikir olmuşlardır.

Derginin faaliyete geçmesiyle birlikte okurların Silifke halk kültürünü ve bu işe emek veren halk şairlerini yakından tanıması amaçlanmıştır. Ancak bu süreçte dergi işiyle uğraşan üyeler gerek belediyeden gerekse de kaymakamlıktan hiç destek görmemişlerdir. Temmuz-Ağustos 2006'da 1. Sayısı; Eylül- Ekim 2006'da 2. sayısını çıkaran Taşeli Harman dergisi maddi imkânsızlıklar nedeniyle yeni bir sayı çıkaramamıştır.

3.3.Halk Şairliği (Âşıklık) Yönü

Âşık İnceoğlu, lakabıyla tanınan Mustafa İnceoğlu 75 yıllık ömründe 2000'e yakın şiir yazmıştır. Serbest tarzda şiirleri olmasına rağmen daha çok hecenin 8'li (semai tarzı) ve 11'li (koşma tarzı) ölçülerinde şiirleri mevcuttur. Onun bu yeteneğini fark eden Ali Berat Alptekin 1982 yılında Erciyes dergisinin 49. sayısında Mustafa İnceoğlu'nu tanıtmıştır (Alptekin, 1982, s. 14-15).

Mustafa İnceoğlu, âşık edebiyatının unsurlarından olan rüya görme, atışma yapma ve usta-çırak ilişkisi etrafında yetişme hususlardan yoksundur. Bununla birlikte saz çalmada kendini geliştirmesi, mahlas kullanması, heceyle yazması, hazırlıksız söyleyebilmesi, halk dilini kullanması, köy ve kırsal ortamlarda yetişmesi yönüyle ve âşık edebiyatı unsurlarından beslenmesi alandan uzak olmadığını göstermektedir. Geleneksel halk şiiri tarzında eserler vermesi ve şiire olan ilgisi, İnceoğlu'nun çevresi tarafından "Âşık" olarak tanınmasına vesile olmuştur. Öyle ki İnceoğlu, Silifke'deki halk şairlerinin bir araya gelmesi için birçok faaliyete rehberlik yapmıştır.

İnceoğlu'nun şairlik yönünü ön plana çıkaran ve şiirlerini bir araya getirdiği ilk çalışması Nurlu Ufuklar'dır. Eser, daha çok dinî konulu şiirlerden oluşmaktadır. İnceoğlu, Silifke-Ankara Mahallesi'ndeki Safa Camii'nin yapımı aşamasında camii inşaatına destek olmak amacıyla dinî şiirlerinin bulunduğu "Nurlu Ufuklar" kitabını hazırlayıp bastırmıştır. Kitapta 59 şiir yer almaktadır (İnceoğlu, 1997).

3.4. Derlemecilik Yönü

Çok yönlü bir kişiliğe sahip olan Mustafa İnceoğlu, doğup büyüdüğü Mersin'in Silifke ilçesindeki halk bilimi ürünlerini araştırıp derleyerek kendi imkânları ölçüsünde kayıt altına almaktadır. Bu yönüyle İnceoğlu "derlemeci"lik tarafıyla ön plana çıkmaktadır. Mustafa İnceoğlu; "halk bilimi eğitimi almamasına rağmen kendi bölgesindeki veya yöresindeki halk bilgisi yaratmalarına ilgi duyan, bu yaratmaları çeşitli amaçlar doğrultusunda kaydedip, toplayan bir Amatör Derlemeci" (Ekici, 2010, s. 27)dir, diyebiliriz. Yazmayı kendine görev bilen İnceoğlu 2007'den 2018'e kadar Sesimiz gazetesinde bir dönem köşe yazarlığı yapmıştır. Mustafa İnceoğlu, köşe deki ilk yazılarında güncel konulara odaklanmıştır. Ancak Trabzonlu tarih öğretmeni Ragıp Memişoğlu ile tanışması onun köşe yazılarının içeriğinin değişmesine neden olmuştur. İnceoğlu, Ragıp Memişoğlu'na Boynuinceli Yörüklerinin göç yolları üzerine yaptığı araştırması sırasında yardımcı olmuştur. Memişoğlu, onun halk kültürü hakkındaengin bilgisi olduğunu fark etmiş ve

bunu gazetede okurlarıyla da paylaşmasını istemiştir. 2008'den sonra İnceoğlu'nun köşe yazılarının içeriği Silifke halk kültürü alanı ve Yörük folkloru çevresinde şekillenmiştir. 2018 yılına kadar kesintisiz olarak her hafta İnceoğlu'nun yazıları Sesimiz gazetesindeki köşesinde yerini almıştır.

Mustafa İnceoğlu'nun özellikle toplum hayatının dinamiklerini oluşturan kültürel değerlere ayrı bir ilgisi vardır. Küreselleşen dünyaya inat, kültürel değerlerin kaybolmasını ve unutulmasını engellemek için gösterdiği çaba önemlidir. Asıl mesleği inşaat ustalığı olmasına rağmen onun ortaya koyduğu eserler “Kültür Köprüsü” olmasına vesile olmuştur. Bütün bunlar ona ayrıca “Halk Kültürü Araştırmacısı” unvanını da kazandırmıştır. Yöre ile ilgili halk bilimi üzerine araştırma yapacak bilim insanlarının da başvuru yaptığı “Kaynak Kişi” özelliğini de unutmamak gerekir.

3.5. Mustafa İnceoğlu'nun Silifke Halk Kültürüyle İlgili Eserleri

3.5.1. Silifke Halk Kültürüyle İlgili Yayımlanmış Eserleri

3.5.1.1. Silifke Çocuk Kültürü ve Çocuk Oyunları

2002 yılında Sesimiz Ofset (Silifke)'te yayımlanan kitap 142 sayfadan oluşmaktadır. Eser, Ön Söz ve Giriş'in haricinde “Doğum, Çocuk Sevmek, Hurafeler, Çocuk Oyunları, Masallar, Bilmeceler, Yalanlar, Efsaneler ve Şiirler” olmak üzere dokuz bölümden oluşmaktadır. Eserin sonunda yöresel kelimelerin anlamlarının verildiği Sözlük de vardır.

Birinci Bölüm: Doğum

İlgili bölümde Silifke ve yöresinde karşımıza çıkan doğumla ilgili âdet ve uygulamalardan bahsedilmektedir (İnceoğlu, 2002, s. 16-19)

İkinci Bölüm: Çocuk Sevmek

Çocuğun yetişme sürecinde aile tarafından gösterilen ilgi türleri ve bununla alakalı halk bilimsel uygulama ve akabinde halk edebiyatı türlerinden örnekler aktarılmıştır. İlk çocukluk döneminden başlanarak söylenen ninniler, emekleme sürecinde söylenen tekerlemeler, diş için hazırlanan diş börtmesi vb. pratikler bu bölümü oluşturmaktadır (İnceoğlu, 2002, s. 20-26).

Üçüncü Bölüm: Hurafeler

Çocukların gelişim sürecinde yörede karşımıza çıkan halk bilimsel uygulamaları Mustafa İnceoğlu “Hurafeler” başlığı altında ele almıştır. İnceoğlu, bu uygulamalar bir zamanlar halk tarafından kabul gören pratiklerken günümüzde artık kocakarı uygulamaları olarak kabul görmesinden ötürü “hurafe” başlığı altında değerlendirmiştir. Bunlar:

Hacamat (Öküz boynuzundan yapılan sağaltıcı aracın benzetme unsuru olarak çocukları korkutmak için kullanılması anlatılmaktadır), *Hacı Recep* (Yörede zenginlik-fakirlik ölçüsü olarak çocuklara öğretilen bir inançtır), *Dedeye Gitme* (Çocuğu olmayan ailelerin veya hasta çocukların tedavi sürecinde başvurulmuş ziyaret yerlerinden bahsedilmektedir), *Kurşun Döktürme*, *Seğ Swama*, *Tuz Çevirme*, *Üzerlik*, *Çaltı* ve *Nazar Okuma* (Nazara maruz kaldığına inanılan çocuklar için yöre halkı tarafından uygulanan pratiklerden bahsedilmektedir) (İnceoğlu, 2002, s. 27-32).

Dördüncü Bölüm: Çocuk Oyunları

Bu bölümde “Bu Çocuk Kimin?, Ortada Ne Arar?, Karınca Isırdı, Dedeyin Bıyığı, Uçtu Uçtu, Birlim Bilme, Hucup, Kazan Kulpu, Huynu Huyunu, Evcilik, Sinek Konmaca, Köşe Kapmaca, Bebek Oynatma, Bezirgan Başı, Seke Seke, Sakız Satarım, Hacı Emmimin Yemeği, Kızdın Taş, Zakkum Tüfeği, Çöp Gömmeye, Çellik, Gömme Çellik, Çivi, Elbiç, Esir, Nalbır, Nalbır Nu İki, Çıngırdak, Kelik Çalma, Şapka Delme, Yeldirme Oyunu, Yağmur Dügünü, Tomas” çocuk oyunları ile ilgili bilgiler vardır (İnceoğlu, 2002, s. 32-67).

Bu oyunlardan Yeldirme, Yağmur Dügünü ve Tomas oyunu belli ritüeller çevresinde gerçekleştirildiği için hem çocuklar hem de ileri yaş seviyesindeki bireyler tarafından oynanmaktadır.

Beşinci Bölüm: Masallar

Bu bölümde “Nergiz Nine, Müzik Çalan Kuyu, Kurt, Çakal ve Tilki, Örtüklü Dana, Çön Kuşu, Deve Çobanı Yılan ve Böyüse, Fareli Köy, Feleği Arayan Adam, Evran, Yusufçuk” olmak üzere yöreden derlenen 10 masal metnine yer verilmiştir. İnceoğlu, masal metinlerini vermeden önce babasından derlediği 1 (Tekerleme), kendisinin de heves ederek yazdığı 10 (Evvel, Zortlama, Zaman, Kıldırkık, Galsavan, Yalan, Cüceler, Evvel Çıkıp Gele, Evvel Evvel idi, Tekerleme) masal tekerlemesini aktarmıştır (İnceoğlu, 2002, s. 67-99).

Altıncı Bölüm: Bilmeceler

Bu bölümde İnceoğlu’nun babası Salih İnceoğlu’ndan derlediği 21 bilmece mevcuttur. Bilmeceler daha çok hayvan, bitki ve günlük hayattaki eşyalar üzerinedir. Bilmecelerden sonra da bilmece sorma sırasında bazen çocukların kendi aralarında söyledikleri tekerlemeler ve yine yörede bilinen oyun tekerlemeleri de verilmiştir (İnceoğlu, 2002, s. 100-104).

Yedinci Bölüm: Yalanlar

Deve-Çakal Yalanları, Yumurtalı Yalan, Kaçış Yalanı, Yalan Yarışı, Ölü Diri Yalanı olmak üzere 5 yalanlama örneği vardır (İnceoğlu, 2002, s. 105-112).

Sekizinci Bölüm: Efsaneler

“Meryemlik Efsanesi, Kızkalesi Efsanesi, Taşköprü Efsanesi, Demirci Efsanesi, Tünel Efsanesi, Şıhlar Efsanesi, Keklik Efsanesi, Kıbrıs Yolu Efsanesi, Tevekkül Sultan Efsanesi, Akarca Efsanesi” olmak üzere İnceoğlu’nun Silifke yöresinden derlediği 10 efsane metni vardır (İnceoğlu, 2002, s. 113-124).

Dokuzuncu Bölüm: Şiirler

“Bu Topraklar, Yaylası Var, Yayla Dönüşü, Yörük Yaylası, Dedim Dilber, Sinek, Tatlı Tatlı, Sordular, İnceoğlu Mustafa” olmak üzere İnceoğlu’nun koşma tarzında yazdığı güzellmeler mevcuttur (İnceoğlu, 2002, s. 125-137).

3.5.1.2. Silifke Sofrası /Dünden Bugüne Silifke Yemekleri

2008 yılında Sesimiz Ofset (Silifke)’te yayımlanan kitap 97 sayfadan oluşmaktadır. Eser, takdim haricinde “Silifke Sofra Türleri” ve “Silifke Yemekleri” olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Birinci Bölüm: Silifke'de Sofra Türleri

Bu bölüm kendi içerisinde 11 başlık altında değerlendirilmiştir.

1. Günlük sofrası, 2. Düğün-nişan sofrası, 3. Mevlit sofrası, 4. Yağmur duası sofrası, 5. Kadın misafirler sofrası, 6. Misafir sofrası, 7. Çerez sofrası, 8. Azık sofrası, 9. Çoban sofrası, 10. Çalduvar (çılık altı) sofrası, 11. Bayram sofrası (İnceoğlu, 2008, s. 16-20)

İkinci Bölüm: Silifke Yemekleri

Eserde bu bölüm kendi içerisinde 11 başlık altında değerlendirilmiştir. İlgili bölümde yemek tariflerine de yer verilmiş olup bölümde yer alan yemekler şunlardır:

Hamurlu yemekler: Yufka ekmeği, bazlama, çekme, kabetleme-pişi, katmer, loş, ovmaç, sıkma, çomaç, börek, öküz böreği, tutmaç, mantı, bulamaç, sütü bulamaç, sündürme, ekmek dolazı, pekmez dolazı, sürtme makarna, çörek (İnceoğlu, 2008, s. 26-38)

Çorbalar: Arabaşı çorbası, kulak çorbası, topalak çorbası, toğar çorbası, ayranlı çorba, övelemeç çorbası, tarhana çorbası, cilbir çorbası, bulgur çorbası, yarık mercimek çorbası, pirinç çorbası (İnceoğlu, 2008, s. 39-46)

Sebze yemekleri: Kuru fasulye, fasulye piyazı, nohut, mercimek, ülübü, fasıl, maş, bakla, bezelye, ıspanak, sarma ve dolma, tarhana sarması, fasulye, kabak, karpuz tazeşi, darı koçanı, bamya, soğan basalası, patlıcan vb. (İnceoğlu, 2008, s. 47-53).

Pilavlar: Dövme pilavı, bulgur pilavı, domatesli pilav, mercimekli bulgur pilavı, pancarlı bulgur pilavı, firik-ütme pilavı, pirinç pilavı (İnceoğlu, 2008, s. 54-56)

Salatalar: Domates salatası, marul salatası, hardal salatası, acı ot salatası, patates salatası, soğan piyazı, soğan salatası (İnceoğlu, 2008, s. 59-61).

Zeytin ve çeşitlemeleri: Zeytinyağı, siyah ve yeşil zeytin (İnceoğlu, 2008, s.60).

Etli yemekler: Söğüş-haşlama, kavurma, pırzola, boş dolması, içli köfte, yahni, sakatat, dolaz, tavuk, balık (İnceoğlu, 2008, s.63-66).

Süt ürünleri: Yoğurt, ayran, sadeyağ, çökelek, ayran ekşisi, çökelek loru, peynir, peynir loru, süt dolazı, peynir dolazı (İnceoğlu, 2008, s. 69-74).

Tatlılar: Asıda, aşure, pekmez, kaynarca, pekmez helvası, sarı kabak tatlısı, oklava çekmesi, mekik tatlısı, bal bulamacı, pekmez bulamacı (İnceoğlu, 2008, s.75-80).

Çerezler: Batırık, börtme, mercimekli köfte, kavurga, haşlama, ütme, kısır (İnceoğlu, 2008, s. 81-88).

Silifke-Giritli Sofrası: Mangir, bumbar dolması, meletura, fava, hoppan, acı ot, Giritli simidi (İnceoğlu, 2008, s.89-91).

3.5.1.3. Silifke'de Yaşam Kültürü

2013 yılında Tebeşir Yayınları (Konya)'ndan çıkan kitap 253 sayfadır. Eser, Sunuş ve Ön Söz haricinde 11 bölümden oluşmaktadır.

Birinci Bölüm: Silifke’de Yerleşim

İlgili bölümde Silifke’nin belde, köy ve mahalleleri hakkında bilgiler bulunmaktadır (İnceoğlu, 2013, s. 19-22)

İkinci Bölüm: Silifke’de Sosyal Yaşam

Eski Silifke’de birlikte yaşayan Müslim ve gayri Müslim halkın ortak kültürel değerlerine kısaca değinilmiştir (İnceoğlu, 2013, s. 23-26).

Silifke’de Su: Yöre halkının günlük ve kültürel hayatında suyun öneminden bahsedilmiştir. Su ile ilgili folklorik öğelere değinilmiştir (İnceoğlu, 2013, s. 26)

Silifke’de Günlük Yaşam: Köy ve şehir halkının günlük hayatlarına ve günlük hayattaki faaliyetlerine temas edilmiştir (İnceoğlu, 2013, s.27-28).

Barınma: Barınma amaçlı kullanılan çardak, çokala, kara çadır, ev ve evin bölümle rini teşkil eden oda, köşk, dam, küllük, ahır, samanlık, mutfak vb. hakkında bilgi verilmiştir (İnceoğlu, 2013, s.29-40).

Silifke’de Aile Yapısı: Aileyi oluşturan bireylerin (ata, baba, gelin, torun, yenge, kaynana, çocuklar) Silifke halk kültüründeki anlam ve önemine, bunlar arasındaki ilişkilere değinilmiştir (İnceoğlu, 2013, s.41-47).

Kaynanalar: Silifke halk kültüründe kaynanalar ve eve gelen gelinlerin arasındaki hiyerarşi hakkında bilgiler bulunmaktadır (İnceoğlu, 2013, s. 48-50).

Oba: Yörede soy sop olarak da izah edilen oba kavramının Silifke halk kültüründe kazandığı anlamlar (1. Birkaç aileden oluşan konargöçer topluluğu, 2. Yörüklerde göç yolu üzerindeki konaklama yeri, 3. Aile veya sülaleye dâhil olmayan kimse, 4. Yabancı kimse) üzerinde durulmuştur (İnceoğlu, 2013, s. 50).

Komşuluk: “Komşu komşunun külüne muhtaçtır.” atasözünden yola çıkılarak Silifke kültür hayatında komşuluk ilişkileri hakkında bilgi verilmiştir (İnceoğlu, 2013, s. 51-53).

Silifke’de Misafirlik: Silifke kültür hayatında misafire verilen değer ve misafirlikle ilgili kavramlar hakkında bilgiler bulunmaktadır (İnceoğlu, 2013, s. 53-60).

Genel Yargı: Silifke yaşam kültürü ile ilgili yörede söylenen atasözü örnekleri mevcuttur (İnceoğlu, 2013, s. 60).

Halkın Kullandığı Ölçüler: Yörede yerel halkın kullandığı ölçü birimleri hakkında bilgiler bulunmaktadır (İnceoğlu, 2013, s.60).

Değer Ölçüleri: Hayatın geçiş (doğum-evlilik-ölüm) dönemlerine bağlı olarak verilen adlandırmalar ve yine yörede kullanılan bazı ölçü birimleri hakkında bilgi verilmiştir (İnceoğlu, 2013, s. 61-64).

Askerlik: Askere gönderme geleneği hakkında bilgiler bulunmakla birlikte bu ritüel sırasında yakılan dört asker ağıtı da aktarılmıştır (İnceoğlu, 2013, s. 65-68).

Sağlık: Silifke ve yöresinden tespit edilen bazı halk hekimliği uygulamaları (böbrek taşı, karın ağrısı, soğuk algınlığı, yara vb.) hakkında bilgiler bulunmaktadır (İnceoğlu, 2013, s. 68-73).

Giyim-Kuşam: Silifke halk kültüründe kadın ve erkek giyimleri (başlıklar, şalvar, ayakkabı vb.) hakkında bilgiler mevcuttur (İnceoğlu, 2013, s.74-80).

Çamaşır: Silifke'nin geçmiş kültürel hayatında çamaşır yıkamada kullanılan araç-gereç ve uygulanan gelenekler hakkında bilgiler aktarılmıştır (İnceoğlu, 2013, s. 80-81).

Bulaşık: Mevlit, düğün gibi davetlerde biriken bulaşığın yıkanmasıyla ilgili uğraşlar yer almaktadır (İnceoğlu, 2013, s. 82-83).

Kışa Hazırlık: Kışın tüketilmek için hazırlanan bakliyat, çerezler ve hayvanî gıdalar hakkına bilgiler verilmiştir (İnceoğlu, 2013, s. 83).

Kışlık Hazırlama: Kışın tüketilmek için kurutulan kayısı, kara erik ve incirin hazırlanış safhaları hakkında bilgiler verilmiştir (İnceoğlu, 2013, s. 85-86).

Üzüm Bağı: Üzüm bağı yetiştiriciliği ve yetiştirilen üzümlerden elde edilen ürünler hakkında bilgiler bulunmaktadır (İnceoğlu, 2013, s. 87-89).

Pekmez Yapımı: Pekmez, turşu yapımı ve bulgur hazırlanması hakkında bilgiler mevcuttur (İnceoğlu, 2013, s. 90-91).

Zeytin: Doğal yollardan zeytinyağı yapımı, sabun çıkarma, nar ekşisi, kekik suyu, dut ve harnup pekmezi ve süt ürünlerinden peynir, tereyağı, çökelek ve ayran ekşisi hazırlanış hakkında yöresel uygulamalar verilmiştir (İnceoğlu, 2013, s. 92-96).

Istar ve Çulfallık: Dokuma ürünlerinin hazırlanmasında faydalanılan ıstar ve çulfallık ile bu aletlerin parçaları (arak, kücü, kefe, kecefe, cumbar, gelemgen, mekik vb.) hakkında bilgiler mevcuttur (İnceoğlu, 2013, s. 101-104).

Çıkrık: İplikleri eğirmeye yarayan çıkrığın düzeneğiyle yapımında kullanılan malzemeler ve bu malzemelerin fonksiyonları hakkında bilgiler bulunmaktadır (İnceoğlu, 2013, s. 108).

Yün Boyama: Yünlerin doğal yollardan boyama süreci hakkında bilgiler mevcuttur (İnceoğlu, 2013, s. 109).

Üçüncü Bölüm: Silifke'de Sosyal Yardımlaşma

İlgili bölümünde “keşik”, “imece”, “ortaklık” ve “angarya” kavramları hakkında bilgiler verilmiştir (İnceoğlu, 2013, s. 111-116).

Dördüncü Bölüm: Silifke'de Yabani Yaşam

Yabani Hayvanlar: Dağ koyunu, tilki, çakal, kurt, sırtlan, sansar, malmeki, sincap, kirpi, domuzun yaşam alanı ve Silifke halk kültüründeki yeri hakkında kısa bilgiler mevcuttur (İnceoğlu, 2013, s. 118-120).

Silifke Hayvanlar Âlemi: Arı, at, deve, eşek, kedi, köpek, sığır, tavuk gibi hayvanlar hakkında bilgiler vardır (İnceoğlu, 2013, s. 121-126).

Kuşlar: Yörede yaşayan yerli kuş türleri hakkında bilgi verildikten sonra “Hu kuşu” ile ilgili çeşitli söylenceler aktarılmıştır (İnceoğlu, 2013, s. 127-129).

Kuş Göçleri: Yaz ve kış mevsimlerinde göç eden ve yörede misafir olan kuş türleri hakkında bilgiler verilmiştir (İnceoğlu, 2013, s. 129-131).

Kuş Türleri: Çimen kuşları, malacırık, gerleşen, sinekçil, baştankaralar, çöpebilen, gükgüdük, toygır (tilli), fıcık (kuyruksallayan), töstü (göğsü kızıl, nar bülbülü), mençe, serçe, güvercin, çulluk, cubbal, kumru, üveyik, bıldırcın, saz horozu, gökkarga, kör bülbül, takdelen (ağaçkakan), alağbak, turaç, gugugriguk, deve kartalı, doğan, atmaca, gugumavuk (kukumav, baykuş), kuzgun, delice, kırlangıç, leylek ve diğer su kuşları hakkında bilgiler verilmiştir (İnceoğlu, 2013, s. 131-134).

Keklik: Çalışmada Silifke’nin sembolü olan keklik için özel bir bölüm açılmıştır. Keklik avı türleri (harman avı, harman küme avı, küme, küme avı, uçara avı), ve keklik söyleşileri (Keklik söyleşisi I, keklik söyleşisi II, keklik söyleşisi III) hakkında bilgiler mevcuttur (İnceoğlu, 2013, s. 135-140).

Bitkiler: Yöredeki endemik ağaçlar (Ardıç, çam, ladin, meşe, piynar, sakızlık, sandal, kesme, defne, gelincik, azgan, zivircik, develik, tepsî, itburnu, çaltı, çobançırası, harnup zeytin, çetirez, karağan, söğüt, ılgın, hayıt, karaağaç, kıldırkavak, çınar), otlar (dipçik, geven, gelin-güveyi otu, acı yavşan, kekik, puturak, körmən, dağ soğanı, şalgaba) ve bitkiler hakkındaki tespitler bulunmaktadır (İnceoğlu, 2013, s. 141-150).

Beşinci Bölüm: Fıkra ve Hikâye

Deyşet Getirme: Kıssadan hisse çıkarmaya yönelik fıkralar, atasözleri, deyimler *deyşet getirme* ve *deyiş* başlığı altında değerlendirilip ilgili kavramlar hakkında bilgiler bulunmaktadır (İnceoğlu, 2013, s. 151-152).

Yakım: Yörede mâni, ninni ve türkü gibi ezgili türlerin *yakım* kavramıyla özdeşleştiğine değinilmektedir (İnceoğlu, 2013, s. 153-154).

Türküler: Dedesi Mustafa İncoğlu, babası Salih İncoğlu, halası Fatma Gökkaya ve Taşucu’ndan Hacı Kiya’dan tespit ettiği 4 yöresel türkü metnine yer vermiştir (İnceoğlu, 2013, s. 155-157).

Hikâyeler: Bu bölümde 22 metin bulunmaktadır. (Sağır, Yangın, Adı Musa, Adı ne?, Devemi Gördün mü?, Gülüşün Kızlar, Deve Yitirme, Kadı, O Bir Zalımdır, Emmioğlunun Yaptığı, Anası Kız der, Giç Canım, Anamın Evinde, Yatma, Kız Değildin, İki Erkek, Domuzun Canı, Sudan Korkarlar, Olsa Yiyeceğiz, Yolcu, Yağup, Demdir, Silifke’nin Doğruları) (İnceoğlu, 2013, s.157-168).

Silifke Köy Fıkraları: Bu bölümde 53 fıkra metni bulunmaktadır.(Allah’ın Ta Kendisi, Canavar Yemiş, Hacı Leko, Bir Çuval, Eyceli mi, Canavar mı?, Şaftır Ebe, Saçma, Eyceli Mevkisi, Adı ne Ola?, İkinci Kadın, Elif Aba, İki Teyze, Eyceli’de Abdest, Işıklı Köyü, Yel, Doktor, Yassı Tavuk, Tüfek, Uçak, Motosiklet, Odun, Zift Ol, Zülüfkeli, Ayak, Bal, Kaya, Baş, Kabak, Tuz, İspirto, Kara Lök, Akıllı Gelin, Deli Su, Kızlar, Düğün, Alağbak, Keşlitürkmenli, Kıca, Oruç, Deniz Taşacakmış, Çibiç mi Kartal mı?, Nohut, Sabaklı,

Tosmurlu, Güneş, Sihirbaz, Çoban, Hâkim, Miras, Şaşırın Zavallı, Ata ile Evlat, Zindanlının Deresi, Celil'in Sürü) (İnceoğlu, 2013, s. 169-196)

Altıncı Bölüm: Silifke'de Pazarlık

İlgili bölümde yörenin kültür hayatında yer edinen hesaplama türleri (Tüccar hesabı, gebelik hesabı, karı hesabı, koca hesabı, yumurta hesabı, teyze oğlu hesabı, asker hesabı, sürü hesabı) hakkında bilgiler bulunmaktadır (İnceoğlu, 2013, s.197-204).

Yedinci Bölüm: Silifke'de Hava Durumu

Poyraz Çağırma Ritüeli ve Poyrazlar: Bölgesel poyraz türleri ve adlandırmaları (Çiğ kaldıran, açılgin yeli, sabah yeli, akşam yeli, dağ yeli, meltem, karayel, lodos, gamaz, kış yeli, Ereğli) hakkında bilgiler mevcuttur (İnceoğlu, 2013, s. 205-215).

İklim Değişimleri: Cemre (dâru'l-acz, Nevruz kışı, sitte-i sevir, abdılın kışı), yaz, kar ve güneş hakkında bilgiler bulunmaktadır (İnceoğlu, 2013, s. 215).

Sekizinci Bölüm: Silifke'de Zaman

Yöresel kültürde karşımıza çıkan zaman adlandırmaları hakkında bilgiler verilmiştir: *Horoz vakitleri* (İlk horoz, Sabah vakti, Kuşluk vakti, Öğle vakti, İkinci vakti, Akşam vakti, Yatsı vakti), *Ramazan vakitleri* (Sahur vakti, Niyet vakti, İftar vakti, Teravih namazı vakti), *Bayram vakti*, *Saat vakti*, *Gün vakti*, *Mevsim vakti* (Karakış, Kocakarı soğuğu, Nevruz, Öküz soğuğu, Hıdırellez, Eyyam-ı buhur, Kasım günleri, Zemheri, Hamsin), *Ay vakitleri* (Aydın ayı, Ayın yenisi, Ayın eskisi, Dolunay, Üçaylar) (İnceoğlu, 2013, s. 215-219).

Dokuzuncu Bölüm: Silifke'de Ramazan

İlgili bölümde Silifke kültür hayatında Ramazan ayının önemi ve bu dönem hakkında bilgiler verilmiştir. Ayrıca bu bölümde Silifke'den derlenmiş 8 mani metni bulunmaktadır (İnceoğlu, 2013, s. 219-226).

Onuncu Bölüm: Bayram Âdetleri

Millî Bayramlar: 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı ve 30 Ağustos Zafer Bayramı kutlamaları hakkında bilgiler vardır (İnceoğlu, 2013, s. 227).

Dinî Bayramlar: Bayram namazı, aile büyüklerinin ziyareti, kabir ziyareti uygulamaları hakkında bilgiler verilmiştir (İnceoğlu, 2013, s. 228).

Kültürel Bayramlar: Silifke kültür hayatında önemli yer teşkil eden Nevruz ve Hıdırellez uygulamalarından bahsedilmiştir (İnceoğlu, 2013, s. 233).

On Birinci Bölüm: Cenaze Âdetleri

Cenaze Âdetleri: Yörede bilinen cenaze âdetleri ve yöreden derlenmiş ağıt örnekleri mevcuttur (İnceoğlu, 2013, s. 235-245).

Ölüm ve Mezar Hurafeleri: Cenazeyi yıkamaya hazırlık, kefenleme, teneşirlik, cenaze namazı ve mezar hazırlama hakkında bilgiler vardır (İnceoğlu, 2013, s. 245-252).

3.5.1.4. Silifke’de Düğün Geleneği / Düğün ve Seyirlik Oyunları

2015 yılında Sesimiz Ofset (Silifke)’te yayımlanan kitap 175 sayfadır. Eser, Ön Söz, İçindekiler ve Giriş’in haricinde Dört Bölüm (*Birinci Bölüm: Silifke Düğün Âdetleri, İkinci Bölüm: Silifke’de Seyirlik Oyunları, Üçüncü Bölüm: Maniler, Dördüncü Bölüm: Fotoğraflar ve Kaynakça*)den oluşmaktadır.

Birinci Bölüm: Silifke Düğün Âdetleri

Bölümünde; tanışma, araştırma, düğürlük, düğürlük sonu, söz kesme, nişan, ara kesme, asbap kesme, çeyiz götürme, ırtı serme, kız evinde hazırlıklar (düğün odunu, düğün yemeği, okuntu dağıtımı), nikâh, kına yakma (kına ağıtları), gelin kuşağı bağlama, bayrak dikme, gelin götürme, düğündeki oyunlar, gerdek, yüz açımı vb. yöresel uygulamalar hakkında bilgi verilmiştir. Bunun yanında Karahacılı köyü ve Tahtacıların düğün gelenekleri hakkında da bilgiler bulunmaktadır (İnceoğlu, 2015, s. 15-112).

İkinci Bölüm: Silifke’de Seyirlik Oyunları

Silifke’de Seyirlik Oyunları bölümünde, Eyceli köyünde erkekler tarafından (Mindere Dikme, Bebek Oynatma, Düğürlük, Evlendirme, Hacca Gitme) ve kadınlar tarafından (Kadın Düğürü, Oh Kocadanmış, Musa ile Aşşa, Gelin Kaçırma) oynanan 9 köy seyirlik oyunu bulunmaktadır. Ayrıca Demircili köyünden (İrbık Güreşi, Çoban Oyunu, Arap Oyunu) 3 köy seyirlik oyunu, Karahacılı köyünden (Babamın Mesleği, Kadı Şebek, Nikâh, Fotoğraf Çekme, Yaşlı Adam, Kar Oğlan, Kız Cennet, Keklik Gibi Ötmek, Çulfalık) 9 köy seyirlik oyunu, Kabasakallı köyünden (Kocakarı, Boncuk oyunu, Huyunu Huyunu Oyunu, Kukla Oynatma) 4 köy seyirlik oyunu, Yenisu köyünden (Kaptan Kim?, Para Bulma) 2 köy seyirlik oyunu, Tekir köyünden (Çizme Güreşi) 1 köy seyirlik oyunu, Kırtıl köyünden (Koroğlu, Eşim Eşim, Yüksük Kimde?) 3 köy seyirlik oyunu, Değirmendere köyünden (Efe, Kızım Seni Ali’ye Vereyim mi?) 2 köy seyirlik oyunu olmak üzere yöreden toplam 33 seyirlik oyunu aktarılmıştır (İnceoğlu, 2015, s. 113-151).

Üçüncü Bölüm: Mâniler

Mâniler bölümünde yöreden derlenmiş 50 mâni metni bulunmaktadır (İnceoğlu, 2015, s. 154-162).

Dördüncü Bölüm

Fotoğraflar ve Kaynakça kısmında çalışma ile ilgili fotoğraflarla faydalanılan kaynak eserler ve sözlü gelenekten derleme yapılan kaynak kişilerin isimleri bulunmaktadır.

3.5.2. Silifke Halk Kültürüyle İlgili Yayın Aşamasındaki Eserleri

3.5.2.1. Silifke Dil Kültürü: Taşeli Sözlüğü

Eser, yöresel kelimelerin bulunduğu bir sözlüktür. Eserdeki kelimelerin çoğunluğu genç nesil tarafından bilinmemektedir. Eserin yayımlanması, Silifke sözcük hazinesinin gelecek nesillere aktarılması açısından önem arz etmektedir. Yayın aşamasındadır.

3.5.2.2. Torosların Sahibi Yörükler

Eser, 2007'den 2018 yılına kadar devam eden Yörük kültürü üzerine derlemelerden oluşmaktadır. İnceoğlu; derlemelerini 20 konar-göçer, 11'de yerleşik yaşama geçmiş Yörük obası üzerinde gerçekleştirmiştir. Çalışmada Yörüklerin hayvancılık, yeme-içme, giyim kuşam vb. kültürel özellikleri hakkında bilgiler bulunmaktadır.

3.5.2.3. Silifke'de Eski Esnaflar

Eser, 1950'lerde ve öncesinde olan mesleklerle ilgilidir. Silifke esnaf folkloruyla ilgili olan bu çalışma Silifke'deki eski esnafları konu edinmektedir.

SONUÇ

Amatör halk bilimci Mustafa İnceoğlu'nun özelde Mersin-Silifke halk kültürüne, genelde Türk halk kültürüne katkıları önemlidir. Türk kültürüne gönül veren bir amatör halk bilimcinin bulunduğu ilçedeki kültürel değerleri tespiti, kayıt altına alma süreci ve gelecek nesillere ulaştırma çabası bu alanda takdire şayandır.

Anadolu Türk folkloru açısından Mustafa İnceoğlu'nun çalışmaları önem arz etmektedir; zira bu çalışmalar gerek yöre gerekse de Türk kültürü ile ilgili yapılacak olan halk kültürü çalışmalarına öncülük ve kaynaklık etme niteliğindedir. İnceoğlu'nun yapmış olduğu tespitler Türk dünyasının genelinde kültür birliğinin göstergeleri konumundadır.

Mustafa İnceoğlu'nun çalışmaları amatör nitelikte olmasına rağmen, Türk kültür coğrafyasında kültür stratejileri geliştirme noktasında korucu kalkan vazifesi görebilecek boyuttadır. Çalışmalar, Mersin ilinin Silifke ilçesini ele almasına rağmen Türk dünyasının panoramasını sunmaktadır. Nitekim söz konusu alan içerisinde yaşayan halkın hayatında varlığını koruyan halk bilimi unsurlarını tespit, derleme ve yazıya geçme süreci çalışmaları oldukça meşakkatli bir süreç olmasına rağmen İnceoğlu bunu yapmaktan zevk duymuştur.

İnceoğlu, bir nevi değişen yaşam şartlarına bağlı olarak kültür hayatında meydana gelen değişimleri fark etmiş ve bu unsurların gelecek nesillere ulaşması konusunda bireysel çalışmalarına başlamıştır. Bu bireysel çalışmalar daha sonra Silifke FM'de "Mavi Ufuklar" programında ve "Taşeli Sanat ve Kültür Derneği"nde kolektif bir yapıya dönüşmüştür. Onu tanıyan yöredeki bazı halk şairleri ondan ilham alarak defterlerinin tozlu sayfaları arasında duran şiirlerini bilgisayar vasıtasıyla kayda almış bazıları da bu şiirleri kitaplaştırmıştır.

İnceoğlu, Mersin-Silifke ve yöresi merkez olmak üzere, Türk halk kültürü alanında örnek teşkil edebilecek olan onlarca konuyu eserlerinde başarılı bir araya getirmiştir. Yöreyle ilgili geçiş dönemi unsurları, sosyal yapı ve çocuk kültürüyle ilgili tespitlerin kültürel bütünlüğün korunması ve yaşatılması noktasında önem arz ettiğini söyleyebiliriz.

KAYNAKÇA

- Ağcalar, A. (2009). *Silifke halk kültürü araştırması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Alptekin, A. B. (1982). Silifkeli Âşık Mustafa İnceoğlu. *Erciyes*, 5(49),14-15.
- Alptekin, M. (2007). *Silifke’de eski Türk inançlarının izleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Alptekin, M. (2021). *Anadolu folklorundan izler/ Mustafa İnceoğlu’nun Mersin halk kültürüne katkıları*. Konya: Kömen Yayınları.
- Artun, E. (1998). *Anadolu’da halk kültürü ürünlerinin oluşumuna kültürel değişim ve gelişim açısından bakış*. Giresun kültür sempozyumu bildirileri. Giresun.
- Çolak, F. (2007). Nasreddin Hoca’yla ilgili bazı anlatmalarda mitolojik unsurlar. *TÜBAR*, (22),65-74.
- Çelik, Ş. (2009). Silifke. *TDV İslâm ansiklopedisi*. C.37. İstanbul. 22-202.
- Günel, N. (2013). Türkiye’de iklimin doğal bitki örtüsü üzerindeki etkileri. *ACTA TURCICA*, 5(1):1-22.
- Gürtürk, S. (1987). *Silifke tarihi*. İstanbul: Can Matbaacılık.
- İnceoğlu, M. (1990). *Nurlu ufuklar*. Silifke: Sesimiz Ofset.
- İnceoğlu, M. (2002). *Silifke çocuk kültürü ve çocuk oyunları*. Silifke: Sesimiz Ofset.
- İnceoğlu, M. (2008). *Silifke sofrası / düünden bugüne Silifke yemekleri*. Silifke: Sesimiz Ofset.
- İnceoğlu, M. (2013). *Silifke düğün gelenekleri / düğün ve seyirlik oyunları*. Silifke: Sesimiz Ofset.
- İnceoğlu, M. (2015). *Silifke’de yaşam kültürü*. Konya: Tebeşir Yayınları.
- McLuhan, M. ve Povers, R. P. (2001). *Global köy (21. yüzyılda yeryüzü yaşamında ve medyada meydana gelecek dönüşümler)*. (B. Öcal Düzgören, Çev.) İstanbul: Scala Yayıncılık.
- Oğuz, M. Ö. (2013). *Küreselleşme ve uygulamalı halk bilimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Onuk, T, Akpınarlı, F., Ortaç, S., ve Alp, Ö. (2004). *Silifke folkloru (işlemecilik, dokumacılık, örücülük, halk oyunları ve giysileri)*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Seyhan, S. (2001). *Silifke yöresinde yaşayan Tahtacı oymakları ve halk türkülleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yalçın, A. (2001). *Temettuat defterine göre Silifke* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Yalçın, A. (2004). *Geç Devir Osmanlı Silifkesi*. Silifke.
- Yel, M. (2018). *Silifke(Mersin) ilçesinde göçebe hayvancılık ve yaylacılık faaliyetleri: Kavra Dağı örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.